

Dobre zmiany w edukacji zawodowej – informacja, wdrażanie, ocena i identyfikacja potrzeb organizacji kształcenia zawodowego.

1. Zmiana rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie praktycznej nauki zawodu w zakresie wymagań stawianych osobom pełniącym funkcję instruktora praktycznej nauki zawodu.

W rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie praktycznej nauki zawodu obniżono wymagania względem osób, które mogłyby pełnić funkcję instruktora praktycznej nauki zawodu. W ramach powyższej zmiany zmniejszono minimalną liczbę godzin kształcenia na kursie pedagogicznym dla instruktorów praktycznej nauki zawodu, zmniejszono staż pracy dla poszczególnych grup osób w zależności od posiadanego wykształcenia i kwalifikacji zawodowych, oraz co najbardziej szokujące wprowadzono możliwość prowadzenia zajęć praktycznych przez osoby, które posiadają tylko tytuł zawodowy w zawodzie, którego będą nauczać, lub w zawodzie pokrewnym do zawodu, którego będą nauczać i co najmniej sześćioletni staż pracy w zawodzie, którego będą nauczać, oraz świadectwo ukończenia zasadniczej szkoły zawodowej lub branżowej szkoły I stopnia. Mając na uwadze fakt, iż w ogólnych założeniach dążymy do podwyższania jakości kształcenia i tworzenia wizerunku kształcenia zawodowego prowadzonego przez specjalistów w poszczególnych branżach, trudno budować takie przeświadczenie w sytuacji, gdy osoba szkoląca może mieć niższe kwalifikacje zawodowe niż osoba, która przychodzi uczyć się do niej. W związku z powyższym uważamy, iż należy wykreślić zapis umieszczony w pkt 4), ust.4, paragraf 10 w/w rozporządzenia.

2. Ujednoczenie przepisów prawa poprzez wprowadzenie jednego pojęcia „zawód wchodzący w zakres” zamiast obecnie funkcjonujących pojęć „zawód wchodzący w zakres”, „zawód pokrewny” i „zawód zbliżony”.

Aktualnie w przepisach prawa występuje brak formalnych możliwości do jednoznacznego określenia, jakie zawody i kierunki kształcenia należy uznać za wchodzące w zakres innych zawodów, jakie zawody można uznać za zawody pokrewne oraz zawody zbliżone. W rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej w sprawie praktycznej nauki zawodu w części dotyczącej kwalifikacji zawodowych wymaganych od osób zajmujących się prowadzeniem przygotowania zawodowego używa się sformułowań „zawód wchodzący w zakres innego zawodu”, „zawody pokrewne”. Z kolei w rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie przygotowania zawodowego młodocianych i ich wynagradzania wskazuje się w przypadku zmiany pracodawcy prowadzącego przygotowanie zawodowe na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego możliwość zaliczenia nauki zawodu u innego pracodawcy w przypadku, gdy nauka ta dotyczyła zawodu zbliżonego. Powyższe sformułowania funkcjonujące w prawie bez jednocześnie zdefiniowania ich stwarzają wielokrotnie problemy z ustaleniem, czy pracodawca lub jego pracownik zainteresowany szkoleniem spełnia wymagania określone w w/w rozporządzeniach - posiada odpowiednie kwalifikacje i może pełnić rolę instruktora praktycznej nauki zawodu lub czas nauki realizowanej

w danym zawodzie może zostać zaliczony do okresu nauki w innym zawodzie niż było to realizowane do tej pory (zbliżonym).

Trudności w interpretacji w/w przepisów mają pracodawcy, nauczyciele, pracownicy urzędów podejmujących decyzję o wypłacie dofinansowania kosztów kształcenia, a także pracownicy innych instytucji.

Zdarza się, iż w wyniku postępowania administracyjnego w sprawie rozpatrzenia wniosku o wypłatę dofinansowania kosztów kształcenia za wyszkolenie pracownika młodocianego, urząd odmawia wypłaty w/w dofinansowania, motywując to brakiem kwalifikacji do szkolenia lub nieprawnie zaliczoną nauką zawodu w zawodzie zbliżonym u innego pracodawcy.

Fakt ten pokazuje, iż konieczne jest wprowadzenie przepisów prawa porządkujących tą sprawę. W powyższej sytuacji najlepsze byłoby wprowadzenie jednego pojęcia „zawód wchodzący w zakres” oraz wskazanie drogi, w jaki sposób należy ocenić, czy dany zawód jest wchodzący w zakres, czy nie.

3. Poszerzenie grupy zawodów pomocniczych o cukiernika, piekarza i przetwórcę mięsa.

Postulujemy uzupełnienie listy zawodów pomocniczych dedykowanych osobom z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim o pracownika pomocniczego cukiernika, pracownika pomocniczego piekarza oraz pracownika pomocniczego przetwórcy mięsa. Ze względu, iż naukę zawodu w rzemiośle szczególnie w tych zawodach podejmuje wiele osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, uważamy, że wprowadzenie zawodów pomocniczych w tych profesjach pozwoli wielu młodym ludziom znaleźć miejsce na rynku pracy. Uzasadnia to zakres zadań zawodowych typowych dla tych zawodów.

4. Zmiana przepisów prawa w zakresie podziału subwencji oświatowej dla uczniów szkół branżowych I stopnia i zmniejszenie dysproporcji pomiędzy wagami ustalonymi dla uczniów szkoły oraz uczniów będących jednocześnie młodocianymi pracownikami realizującymi praktyczną naukę zawodu u pracodawcy.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 grudnia 2018 r. w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2019, wagi subwencji dla uczniów szkół branżowych I stopnia, nie będących młodocianymi pracownikami wynoszą w zależności od nauczanych zawodów odpowiednio $P_{13} = 0,40$, $P_{14} = 0,35$, $P_{15} = 0,29$, $P_{16} = 0,23$, natomiast w przypadku uczniów będących młodocianymi pracownikami waga wynosi $P_{18} = 0,08$. Zgodnie z powyższymi wagami subwencja na ucznia będącego młodocianym pracownikiem w skrajnym przypadku jest przeszło trzykrotnie niższa niż na ucznia nie będącego młodocianym pracownikiem. Ta sytuacja powoduje przekazanie zbyt małych środków na kształcenie młodocianych pracowników w szkole i zniechęca do prowadzenia zajęć praktycznych w tej formie. Sytuacja ta jest bardzo niekorzystna dla jakości kształcenia praktycznego, gdyż unika się prowadzenia praktycznej nauki zawodu w oparciu o umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego, która jest najlepszą formą nauki zawodu. Zatrudnienie w firmie umożliwia kształtowanie pożądanych postaw i kompetencji związanych z pracą, odpowiedzialność za powierzone zadania, zapewnia funkcjonowanie w realiach ekonomicznych. W związku z powyższym oraz zdając sobie sprawę, iż kształcenie młodocianych pracowników w szkole jest tańsze niż pozostałych uczniów proponujemy zmniejszenie dysproporcji pomiędzy poszczególnymi wagami

i przyjęcie wagi dla młodocianych pracowników w wysokości najniższej przyjętej dla uczniów - w odniesieniu do 2019 r. byłaby to waga równa 0,23.

5. Zmianę przepisów prawa w zakresie przekazywania darowizn na rzecz szkół zarówno publicznych, jak i niepublicznych.

Ustawa z dnia 22 listopada 2018 r. o zmianie ustawy - Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw wprowadziła zmianę w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawie o podatku dochodowym od osób prawnych. Zmiany te dały preferencje podatkowe osobom prawnym i fizycznym, które przekażą sprzęt na rzecz publicznej szkoły zawodowej. Rozwiązanie to ma zachęcić pracodawców do materialnego, technicznego wspierania kształcenia zawodowego. Dotyczy to jednak sytuacji, gdy darowizna przekazywana jest na rzecz szkoły publicznej. W ten sposób pozbawia się szkoły niepubliczne możliwości skorzystania z takiego wsparcia, bo w praktyce darowizny będą czynione wyłącznie na rzecz szkół publicznych. W tej sytuacji prowadzone przez pracodawców lub ich organizacje szkoły niepubliczne nie są w kręgu upoważnionych do przyjęcia darowizny, z tytułu której przedsiębiorca czy rzemieślnik mógłby skorzystać z preferencji podatkowych. Rozwiązanie to nie jest korzystne dla rzemiosła, bowiem wszystkie rzemieślnicze szkoły zawodowe są szkołami niepublicznymi z uprawnieniami szkół publicznych. W związku z powyższym wnioskujemy o rozszerzenie możliwości przekazywania darowizn i uzyskania z tego tytułu odliczeń podatkowych przez pracodawców w przypadku darowizn przekazywanych również niepublicznym szkołom.

6. Wprowadzenie przepisów prawa w zakresie możliwości realizacji programu praktycznej nauki zawodu dorosłych przez jednostki publiczne i niepubliczne.

Ustawa z dnia 22 listopada 2018 r. o zmianie ustawy - Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw wprowadziła zmianę art. 53e ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy polegającą na tym, że pracodawca będzie mógł kierować dorosłych w celu pełnej realizacji programu praktycznej nauki zawodu dorosłych tylko do publicznego centrum kształcenia zawodowego lub publicznego centrum kształcenia ustawicznego. W ten sposób powstała preferencja dla placówek publicznych i wyeliminowanie z tego działania placówek niepublicznych. Stoimy na stanowisku, że jeśli podmioty wywiązują się ze swoich obowiązków prawidłowo, co jest potwierdzone np. przyznaną przez Kuratorium Oświaty akredytacją formy kształcenia, to mogą wykonywać takie same zadania, jak placówki publiczne. Wnosimy o weryfikację zapisu i uwzględnienie także placówek działających na statusie niepublicznych.

7. Wprowadzenie technicznych możliwości do wprowadzania danych dotyczących egzaminów czeladniczych i mistrzowskich przeprowadzanych przez izby rzemieślnicze do Systemu Informacji Oświatowej.

Zgodnie z postanowieniami ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 roku (tj. Dz. U. z 2016 r. poz.1927) o systemie informacji oświatowej, która weszła w życie z dniem 30 kwietnia 2012 r. i w art. 3 ust. 2 określiła, że dane oświatowe gromadzone i przetwarzane dotyczą

również izb rzemieślniczych jako innych jednostek wykonujących zadania z zakresu oświaty (art.25 i art.42), izby rzemieślnicze mają obowiązek wprowadzania do systemu danych o egzaminach czeladniczych i mistrzowskich. Pomimo powyższego obowiązku izby nie mogą przekazywać danych do SIO, ponieważ system informatyczny nie daje możliwości wprowadzania danych, do których izby zostały zobowiązane. Ponadto wprowadzenie technicznych możliwości w tym zakresie w kontekście planowanych zmian dotyczących obowiązku przystąpienia do egzaminu czeladniczego warunkującego uzyskanie świadectwa ukończenia szkoły branżowej I stopnia byłoby znaczącym ułatwieniem dla realizacji przepisów określonych w ustawie Prawo oświatowe.

8. Wprowadzenie przepisów prawa umożliwiających realizację kursów dokształcających w klasach wielozawodowych branżowych szkół I stopnia w formie e-learningu.

Pracownicy młodociani uczący się w branżowych szkołach I stopnia w klasach wielozawodowych są kierowani na kształcenie teoretyczne do ośrodków kształcenia i doskonalenia zawodowego (po wejściu w życie planowanej zmiany nazwy do centrów kształcenia zawodowego) w celu zrealizowania przedmiotów zawodowych w okresie 4 tygodni w każdej klasie. Ze względu, iż ta forma przygotowania zawodowego z punktu widzenia zarówno wychowawczego, jak i edukacyjnego nie jest dobra, proponujemy wprowadzenie możliwości realizacji powyższych kursów również w formie e-learningu w pracowniach informatycznych szkół branżowych.

Wprowadzenie realizacji kształcenia teoretycznego w szkolnych pracowniach pod nadzorem nauczycieli w formie e-learningu, zapewniłoby równoległe prowadzenie teoretycznego przygotowania zawodowego w macierzystej szkole oraz kształcenia praktycznego u pracodawcy. Rozwiązanie to umożliwiłoby realizację przygotowania zawodowego w każdym tygodniu w czasie trwania roku szkolnego, co zapewniłoby systematyczne przyswajanie wiedzy i możliwość jej zastosowania na bieżąco podczas zajęć praktycznych. Ponadto forma ta byłaby mniej kosztowna od kształcenia w ośrodkach (centrach) i nie odrywałaby młodocianego pracownika na kilka tygodni od miejsca pracy, a w wielu przypadkach także od domu.

9. Wspieranie organizacji nauki zawodu w systemie przemiennym - tydzień nauki w szkole, tydzień na stanowiskach pracy.

W przeważającej większości organizacja nauki zawodu młodocianego pracownika realizującego kształcenie teoretyczne w szkole branżowej I stopnia oparta jest na systemie 40-godzinnego tygodnia pracy i podziale czasu na dni przeznaczone na kształcenie teoretyczne w szkole oraz dni praktycznej nauki zawodu realizowanej na stanowisku pracy u pracodawcy. Tylko w nielicznych przypadkach organizacja nauki zawodu odbywa się w systemie tydzień nauki zawodu w szkole, tydzień na rzeczywistych stanowiskach pracy u pracodawcy.

Nauka zawodu w systemie tydzień nauki w szkole, tydzień u pracodawcy jest bardziej efektywna, gdyż umożliwia zaplanowanie czasu pracy młodocianego pracownika, stwarzając okazję do wykonywania wielu zadań i systematycznego ćwiczenia wybranych czynności. Szczególnie istotne jest to w odniesieniu do zawodów związanych z długimi cyklami procesów technologicznych, gdyż w tym przypadku istnieje większa możliwość poznania i wykonywania po kolei wszystkich czynności zawodowych w ramach danego

procesu. Taka organizacja nauki zawodu zapewnia pracodawcy stworzenie lepszych warunków do nauki zawodu oraz kształtowania u młodocianych pracowników postaw i kompetencji osobistych pożądaných w pracy. Z powyższych względów ważne byłoby wspieranie przez Ministerstwo Edukacji Narodowej oraz Kuratoria Oświaty organizacji nauki zawodu przez dyrektorów szkół branżowych I stopnia w systemie przemiennym.